

Ольга Владиславівна Керекеша,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов,
Одеський національний економічний університет,
вул. Преображенська, 8, м. Одеса, Україна

ВВЕДЕННЯ СИСТЕМИ НАСКРІЗНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ОДЕСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У статті розглядаються переваги застосування системи наскрізного вивчення іноземної мови при роботі зі студентами-майбутніми економістами у ВНЗ. Автор обґрунтовує переваги такої системи. Також продемонстровано важливість формування готовності студентів до міжкультурних комунікацій. Стаття може бути корисною для викладачів іноземної мови у немовних ВНЗ, а також науковцям, які займаються вдосконаленням сучасної системи вищої освіти.

Ключові слова: система наскрізного вивчення іноземної мови, міжпредметні зв'язки, готовність до міжкультурних комунікацій у загальноєвропейському професійному середовищі.

Постановка проблеми. Вперше питання готовності студентів до участі в міжнародній навчальній чи професійній діяльності виникло декілька років тому, коли з'явилися певні програми щодо надання студентам можливостей міжнародного досвіду навчання після другого курсу. На сьогодні ми дійшли висновку, що контингент студентів слід готувати до такого роду програм заздалегідь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливий внесок у вивчення системи наскрізного навчання зробили багато вітчизняних, зарубіжних та українських вчених-педагогів: І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, С. О. Сисоєва, С. У. Гончаренко, В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, С. Д. Максименко, М. І. Михальченко, О. М. Пехота, О. Я. Савченко, Г. Г. Філіпчук, О. І. Кульчицька, Л. П. Пуховська, Н. А. Побирченко, В. В. Рибалка, О. П. Рудницька, Т. С. Яценко, В. О. Моляко, В. С. Лутай, І. М. Бендера, В. І. Луганець, відобразивши це у своїх наукових працях.

Методика впровадження системи наскрізного навчання іноземній мові передбачає зміщення акцентів у навчальній діяльності з вузькокафедральних на загальнокафедральні. Пріоритет надається розвивальним, системно-діяльним підходам у процесі навчання. Перспективними є різні види проектних технологій з включенням в них інтерактивних методів навчання, технологій кейс стаді, проблемних методик із розвитку критичного та системного мислення, дебатних, рольових та міжпредметних ділових ігор.

Метою статті є розгляд нової системи наскрізного навчання іноземної мови в Одеському національному економічному університеті та пояснення появи ідеї її виникнення.

Виклад основного матеріалу. Загальні дидактичні принципи впровадження наскрізного навчання іноземної мови полягають не тільки у наданні учням інформації та знань через роботу лише викладачів кафедри іноземних мов, а й передбачають подальше формування стійких навичок використання

отриманих знань на практиці через виконання певних завдань та роботу з викладачами випускових кафедр.

У перспективі це також означає суттєву зміну мотивації, пріоритетів і розуміння студентами, як само і де само їм знадобиться іноземна мова у професійній діяльності. Студенти будуть більш підготовленими до роботи у єдиному європейському просторі, тобто більш конкурентоспроможними [1].

Методи та форми організації наскрізного навчання іноземної мови включають проведення традиційних занять із додаванням до основного змісту навчального матеріалу не лише лексики за спеціальністю, а також вивчення окремих питань, які стосуються загальної готовності до міжкультурних комунікацій у єдиному європейському просторі (наприклад, обізнаність студентів щодо цінностей та соціальних стандартів ЄС, ставлення країн ЄС до забруднення навколишнього середовища, можливості для розвитку малого та середнього бізнесу, патріотичне виховання у країнах світу та ін.); корегування змісту окремих тем навчальних дисциплін із акцентом на проблемний підхід, особистісно-розвивальні, ігрові методики навчання, введення у зміст навчання таких форм, як, наприклад, проблемний семінар, відкриті студентські конференції, дискусії тощо.

Важливим при цьому є розвиток міжкафедральних зв'язків, орієнтація на спільний результат, встановлення міжпредметних зв'язків, що сприяють формуванню у студентів цілісного, системного підходу до вивчення іноземної мови, актуалізації необхідності володіння іноземною мовою для подальшої успішності у професійному середовищі.

Цікавим є те, що сьогодні існує тенденція до адаптації системи української освіти до європейської, але під час розробки системи наскрізного вивчення іноземної мови ми можемо спиратися лише на свої локальні потреби, тому що англійська мова – яка на сьогодні вважається діловою мовою світу – є однією з державних мов у більшості країн Європи, тим самим в

європейських ВНЗ не існує потреби її вивчати. В нашому випадку, якщо наша країна орієнтована на євроінтеграцію, ми не можемо випускати економістів різних спеціальностей неготовими до спілкування іноземною мовою у професійному середовищі. Це означає, що не можна неглектувати вивченням іноземної мови при підготовці фахівців у ВНЗ.

Розуміючи це, фахівці кафедри іноземних мов ОНЕУ склали план заходів, який має на меті ввести систему наскрізного навчання іноземної мови, яка складається з певних етапів:

- постановка проблеми на конференції університету;
- налагодження системної роботи з викладачами різних кафедр університету;
- винесення питання організації наскрізного навчання іноземної мови на методичну раду університету;
- розробка системи наскрізного навчання іноземної мови та пілотної програми;
- тестування студентів на початку роботи за пілотною програмою;
- упровадження пілотної програми;
- контроль пілотної програми та аналіз отриманих результатів (тестування студентів наприкінці роботи за пілотною програмою);
- корекція (за потребою);
- введення системи наскрізного навчання іноземної мови.

Упровадження інтегрованих систем навчання іноземної мови пов'язане із виходом за межі лише однієї предметної галузі, іноземної мови, що значно розширює інформаційний компонент навчання, поглиблює розуміння необхідності опанування іноземною мовою як подальшим інструментом користування на профільному навчанні. Також дуже важливим є вихід на практичний рівень навчання, опанування конкретними соціальними та професійно-орієнтованими компетентностями. Під час планування та розробки тем слід надавати перевагу вирішенню проблемних питань, використанню інтерактивних методів навчання, самостійному осмисленню та вирішенню студентами завдань, встановленню міжпредметних та надпредметних зв'язків [2].

Також необхідним є здійснення конкретних заходів із упровадження наскрізного навчання іноземної мови у зміст навчальної практики. Для цього необхідно зорієнтуватись на переосмислення, адаптацію окремого блока, модуля, теми будь-якого предмету. Навчання повинно бути націлене не тільки на передачу знань, а й на розвиток самомотивації.

Завдання іноземною мовою повинні бути максимально включені у більшість дисциплін профільних кафедр університету.

Але питання готовності до міжкультурних професійних комунікацій не обмежується лише володінням іноземною мовою, необхідно також зробити акценти на міжкультурних розбіжностях, вивчи-

ти культурні особливості, ментальні спільності та розбіжності поведінки у бізнес-середовищі представників різних країн світу.

Саме для цього не можна недооцінювати кураторську роботу викладачів зі студентами. Головним напрямом виховної роботи із запровадження освіти з орієнтацією на готовність до міжкультурних комунікацій є формування відповідних ціннісних орієнтацій, стилю життя, світоглядних позицій: знання загальноєвропейських цінностей, розвиток особистісної відповідальності, розвинутої громадянської позиції, розвиток екологічно врівноваженої та екобезпечної поведінки, стратегічне мислення, здоровий спосіб життя, толерантне ставлення до інших, розвинута комунікативна культура.

На допомогу викладачам та студентам фахівці кафедри подали заявку на отримання гранту Євросоюзу за програмою Модуль Жана Моне для розробки та впровадження в навчальний процес курсу «Fostering the introduction of the EU angle into the university curriculum», який планується проводити виключно англійською мовою та одна з цілей якого – покращення розуміння європейського середовища в цілому та підвищення готовності студентів і викладачів до міжкультурних комунікацій.

Суть введення системи наскрізного навчання іноземної мови полягає у тому, щоб перебудувати навчальний процес таким чином, щоб він став здатним до вчасної підготовки студентів-майбутніх економістів до нових умов існування, дати їм такі знання й уміння, які дозволили б не тільки успішно адаптуватися у новому соціальному, економічному та інформаційному середовищі, але й активно впливати на нього [3].

Слід також зазначити, що формування готовності до міжкультурних комунікацій не означає орієнтацію студентів на еміграцію, навпаки, це означає, що їм надаються інструменти для вивчення сучасного міжнародного досвіду, можливості проходження стажування за кордоном та подальшого використання отриманої інформації для самореалізації як за кордоном, так і на Батьківщині.

Важливим фактором успішної та результативної роботи студентів за системою наскрізного навчання іноземної мови є, безумовно, й викладач, адже саме від нього залежить вмотивованість студентів і формування їхньої готовності працювати за цією системою.

Нові умови зумовлюють нові вимоги, потребують адекватної діяльності. Зрозуміло, що академічна освіта, яку здобули педагоги кілька років або й кілька десятків років тому, досвід, набутий в абсолютно протилежних сучасним устремлінням соціальних, політичних, ідеологічних взаємозв'язках, потребують як суттєвого перегляду, переосмислення, так і ґрунтового поновлення.

На сучасному етапі суттєво змінюються функції методичної служби – від директивних до

орієнтуючих. На черзі – розробка змісту, форм навчально-методичної роботи за умов демократизації її спрямованості з урахуванням інтересів працівників різних рівнів підготовки.

Для самих викладачів важливим є створення колективу однодумців, де виникає взаємодія, взаємовплив, взаємовідповідальність, де колектив стає суб'єктом педагогічного процесу. Саме в процесі методичної роботи, коли формується і вдосконалюється професійна компетентність і педагогічна майстерність, створюється такий колектив, що орієнтує свої професійні потреби на результативну діяльність [4].

Саме викладачі й будуть головними будівельниками системи наскрізного навчання іноземної мови. Важливим при цьому є:

- об'єднання вчителів навколо головної мети;
- постійний моніторинг суб'єктів навчального процесу щодо визначення їхніх інтересів, уподобань, здібностей, можливостей, бажань, забезпечення умов і змісту педагогічної діяльності для їх максимальної реалізації;
- розвиток потреби членів колективу в постійному зростанні та її забезпечення;
- постійна увага до педагогів, що докладають зусиль до свого професійного та особистісного розвитку й зростання та їх заохочення;
- забезпечення відповідальності кожного за результат своєї праці;
- прагнення викладачів до саморозвитку, творчості, прояву ініціативи.

Вирішальним у творчому та професійному становленні викладача є самоосвіта та участь у методичній роботі.

Тому важливою є організація роботи навчально-методичної ради, діяльність якої спрямована на вирішення таких завдань:

- забезпечити засвоєння й використання найбільш раціональних методів і прийомів навчання та виховання студентів-майбутніх економістів;
- постійно підвищувати рівень загальнодидактичної й методичної підготовки педагогів для організації та здійснення навчально-виховного процесу;

ЛІТЕРАТУРА

1. Керекеша О. В., Барабаш Ю. Г. Інтерактивна авторська технологія на допомогу роботі у літній мовній школі / О. В. Керекеша, Ю. Г. Барабаш // Витоки педагогічної майстерності: збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Випуск 9. – Полтава. – 2012. – Серія «Педагогічні науки». – С. 88-92.
2. Керекеша О. В. Формування оцінно-рефлексивної самостійності майбутніх економістів у процесі фахової підготовки: монографія / О. В. Керекеша. – Одеса: ВД «Білка», 2015. – 167 с.

- проводити обмін досвідом успішної педагогічної діяльності;
- виявляти, пропагувати та реалізовувати нові підходи до організації навчання й виховання; забезпечувати постійне засвоєння сучасної педагогічної теорії та практики;
- створювати умови для самоосвіти викладачів і здійснювати керівництво творчою діяльністю педагогів.

Не менш важливим є зв'язок в університеті та об'єднання однією метою всього адміністративно-педагогічного ланцюжка: ректор – проректори – методична рада – кафедри – школа педагогічної майстерності – викладачі.

За таких умов, якщо адміністрація університету намагатиметься підтримувати вмотивованість викладачів до системного покращення їхньої педагогічної майстерності та вживання інноваційних підходів до навчання, викладачі також будуть працювати над умотивованістю студентів і підтримувати її.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Введення системи наскрізного навчання іноземної мови є авторською ідеєю, яка може застосовуватися з метою підвищення рівня володіння мовленнєвими компетенціями, міжкультурними комунікаціями іноземною мовою, підвищення рівня готовності до професійного спілкування іноземною мовою студентами-майбутніми економістами, а також робить діяльність викладачів університету більш зорієнтованою на досягнення спільного результату, міжпредметі та міжкафедральні зв'язки – більш тісними.

Ця система дає змогу опрацювати великий обсяг матеріалу за фахом, використовуючи різноманітні форми роботи, прийоми та методи іноземною мовою, робить іноземну мову не метою вивчення, а інструментом для опанування інших професійних компетенцій, надає студентам можливість сприймати мовлення не одного, а різних викладачів протягом навчання, пересуватися і швидко пристосовуватися до змін у загальноєвропейському мовному та професійному середовищі, конкурувати, що спонукає їх до отримання більш високих результатів.

3. Водяницька І. І. Модель науково-методичної роботи випереджаючої освіти для сталого розвитку [Електронний ресурс] / І. І. Водяницька. – 2011. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/25047/.

4. Наскрізне навчання [Електронний ресурс] // Інноваційна діяльність. – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/innovacijnadialnist/naskrizne-navcanna>.

REFERENCES

1. Kereksha, O. V., Barabash, Yu. G. (2012). *Interaktyvna avtorska tekhnolohiya na dopomohu roboti u litnyi movnyi shkoli [Interaktive author's technology assisting the work in the summer language school]. Vytoky pedahohichnoi maysternosti: zbirnyk naukovykh prats Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka – Background of pedagogical mastery: Collection of scientific works of the Poltava V. G. Korolenko national pedagogical university, 9, 88-92 [in Ukrainian].*
2. Kereksha, O. V. (2015). *Formuvannia otsinno-refleksyvnoi samostiinosti maibutnikh ekonomistiv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of evaluative and reflexive independence of future economists in the course of professional training]. Odesa: VD Bilka [in Ukrainian].*
3. Vodianytska, I. I. (2011). *Model naukovometodychnoi roboty vyperedzhauchoi osvity dlia staloho rozvytku [Model of scientific and methodical work of innovative education for sustainable development]. Retrieved from: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/25047/ [in Ukrainian].*
4. Naskrizne navchannia [Comprehensive education]. *Innovatsiina diialnist – Innovation activities. Retrieved from: <https://sites.google.com/site/innovacijnadiialnist/naskrizne-navcanna> [in Ukrainian].*

Ольга Владиславовна Керекша,

*кандидат педагогических наук, доцент кафедры иностранных языков,
Одесский национальный экономический университет,
ул. Преображенская, 8, г. Одесса, Украина*

ВВЕДЕНИЕ СИСТЕМЫ СКВОЗНОГО ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ОДЕССКОМ НАЦИОНАЛЬНОМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ

На основе проведенного исследования в статье определена значимость введения системы сквозного обучения иностранному языку. Данная система является авторской идеей; она может применяться с целью повышения уровня владения языковыми компетенциями, межкультурными коммуникациями на иностранном языке, повышения уровня готовности к профессиональному общению на иностранном языке студентами-будущими экономистами, что делает работу преподавателей университета более ориентированной на достижение общего результата и делает межкафедральные связи более тесными. Именно система сквозного обучения позволяет обработать большой объем материала по специальности, используя различные формы, приемы и методы работы на иностранном языке, делает иностранный язык не целью изучения, а инструментом для освоения других профессиональных компетенций. Использование единой системы предоставляет студентам возможность воспринимать речь не одного, а разных преподавателей в процессе обучения и быстро приспосабливаться к изменениям в общеевропейской языковой и профессиональной среде, конкурировать, что побуждает их к достижению более высоких результатов. Таким образом, система сквозного обучения иностранному языку в профессиональной деятельности позволяет усилить акцент на стимулирование студентов к профессиональному развитию, создав им специальные условия для саморазвития и повышения творческого потенциала.

Ключевые слова: система сквозного изучения иностранного языка, межпредметные связи, готовность к межкультурным коммуникациям в общеевропейской профессиональной среде.

Olha Kereksha,

*PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor,
Foreign Languages Department, Odessa National Economic University,
8, Preobrazhenska Str., Odesa, Ukraine*

INTRODUCTION OF COMPREHENSIVE FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN ODESSA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

Based on the carried out research, the paper is focused on the significance of introducing the system of comprehensive foreign language teaching. This system has been developed by the author; it can be used with the aim of improving students-economists' level of mastering language competences, cross-cultural communication in a foreign language, increasing the level of their readiness for professional communication in a foreign language. All the above mentioned make the work of university teachers more focused on achieving a common result and make interdepartmental contacts closer. It is the system of comprehensive teaching which makes it possible to process a large amount of material on the specialty using various forms, methods and techniques of work in a foreign language. In this case, a foreign language becomes not the purpose of the studying but an instrument for the development of other professional competencies. The use of the integrated system provides students with the opportunity to perceive speech of different lecturers in the course of training; facilitates their quick adaptation to changes in the pan-European linguistic and professional environment, allows them to compete and, consequently, to obtain better results. Thus, comprehensive system of foreign lan-

guage teaching in the professional activity allows to pay more attention to encouraging students to their professional development and creates special conditions for self-development and creativity enhancement.

Keywords: the system of comprehensive foreign language teaching; intersubject communications; readiness for cross-cultural communication in the European professional environment.

Подано до редакції 18.04.2016

Рецензент: д. пед. н., проф. Б. Т. Долінський
